

ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการ โดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ภูมิภาคตะวันตก

The “Nattaya–Alangkarn” Performing Arts Promotion Products by the
Community, Based on the Cultural Heritage of Thai Western Ethnicity

ศิริัญญา อารยะจารุ¹ และ เก่งกาจ ตันทองคำ²

Sirinya Arayajaru¹, and Keangkard tonthongkam²

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author. E-mail: sirinya009@gmail.com¹, tonthongkam@yahoo.com²

Received October 22, 2024; **Revised** December 25, 2024; **Accepted** December 28, 2024

Abstract

The study aims to explore and analyze the cultural capital of communities for product design and development and to assess satisfaction with promotional products related to the “Nattaya–Alangkarn” performing arts, based on the ethnic cultural heritage of the western region. The research process involved: (1) conducting fieldwork in ethnic communities to gather information on community identity, cultural capital, and needs; (2) compiling and validating the collected data with community representatives; (3) designing product prototypes based on community identity and refining them with representatives; (4) making final adjustments prior to implementation; and (5) evaluating tourist satisfaction with the aesthetics of the products. The sample size was determined using the n4Studies software, resulting in a sample group of 319 participants. The findings, derived from an analysis of cultural capital leading the development of four products: the Tai Dam Bag, Watermelon–Patterned Sarong, Karen Shirt, and Silver Jewelry. Satisfaction with these promotional products supporting the “Nattaya–Alangkarn” performing arts was highest for the Tai Dam Bag, Watermelon–Patterned Sarong, and Karen Shirt in terms of usability and practicality, with average scores of 4.87, 4.93, and 4.90 (S.D. = 0.34, 0.36, and 0.29), respectively. For the silver jewelry, the highest rating was for the appropriateness of the design materials, with an average score of 4.89 (S.D. = 0.30). These product designs successfully incorporated local identity into the aesthetic of performance costumes, reflecting the ethnic cultural identity of the communities in the western region.

Keywords: the “Nattaya–Alangkarn” performing arts; ethnic cultural heritage; product design

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมชุมชน สู่ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชน บนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยคือ 1) ลงพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนอัตลักษณ์ทุนทางวัฒนธรรม และความต้องการ 2) เรียบเรียงข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้องกับตัวแทนชุมชน 3) ออกแบบร่างผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์ชุมชนแล้วนำไปปรับแก้กับตัวแทนชุมชน 4) ปรับปรุงก่อนการนำไปใช้งานจริง 5) ประเมินความพึงพอใจต่อความสวยงามของผลิตภัณฑ์โดยนักท่องเที่ยวน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป n4Studies ได้กลุ่มตัวอย่าง 319 ราย ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรม สู่ออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ 4 ผลงาน คือ กระเป๋าผ้าไทยทรงดำ ผ้าถุงลายแดงโม เลื้อกะเหียง และเครื่องประดับเงิน โดยมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการ ในผลงานกระเป๋าผ้าไทยทรงดำ ผ้าถุงลายแดงโม เลื้อกะเหียง ข้อรายการที่มากที่สุดคือ ประโยชน์ใช้สอยการใช้งานของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย = 4.87, 4.93, 4.90, S.D. = 0.34, 0.36, 0.29 ตามลำดับ ส่วนเครื่องประดับเงิน ข้อรายการที่มากที่สุดคือ วัสดุที่ใช้ในการออกแบบมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย = 4.89, S.D. = 0.30 การออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก สามารถนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการออกแบบชุดการแสดงที่สวยงามที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก

คำสำคัญ: นาฏยอลังการ; วัฒนธรรมชาติพันธุ์; ออกแบบผลิตภัณฑ์

บทนำ

นโยบายขับเคลื่อนการส่งเสริมวิชาการ การวิจัย และการพัฒนาบุคลากรด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 เรื่องการดำเนินงานบูรณาการเพื่อสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหายไปพร้อมกันช่างศิลป์ท้องถิ่น และยกระดับศิลปวิชาการทุกแขนงในการสร้างเป็นหนึ่งในศูนย์ช่างศิลป์ท้องถิ่น ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางเลือกของท้องถิ่นรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2021) ซึ่งในสถานการณ์งานทักษะฝีมือในงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านอยู่ในขั้นวิกฤต เนื่องจากคนยุคใหม่ส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าและขาดระบบการสืบทอด สืบสาน และอนุรักษ์ภูมิปัญญาช่างศิลป์ที่จะสามารถดึงดูดให้คนรุ่นใหม่เข้ามาทำงาน จึงส่งผลให้องค์ความรู้ ผลิตภัณฑ์ช่างศิลป์ได้หายไป จะเห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวหลายหน่วยงานให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริมคุณค่าบุคคลที่มีความรู้และทักษะฝีมือในงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งสถาบันส่งเสริมหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) (The Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Organization), 2020) ได้กล่าวถึงครูช่างศิลป์หัตถกรรม ว่าเป็นบุคคลผู้มีทักษะฝีมือในงานศิลปหัตถกรรม และรักษาคุณค่าองค์ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิมของบรรพบุรุษที่สะท้อนในศาสตร์และศิลป์เชิงช่าง นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนา สร้างสรรค์ต่อยอดสร้างงานศิลปหัตถกรรมที่ทรงคุณค่าด้วยความละเอียดประณีต และงดงาม มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาส่งต่อแก่ชุมชน ลูกหลาน หรือเครือข่าย ตลอดจนบุคคลที่สนใจ

เพื่อดำรงไว้ ซึ่งการอนุรักษ์สร้างสรรค์หรือต่อยอดเพื่อให้คนรุ่นปัจจุบันได้ตระหนักและเข้าถึงงานศิลปหัตถกรรมอันล้ำค่า อีกทั้งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในชุมชนและดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่นหลังได้สืบสานงานหัตถศิลป์ไทยนี้ไว้ต่อไป ความหลากหลายตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและลักษณะสังคมที่แตกต่างกันระหว่างท้องถิ่น ตามความแตกต่างทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มชนหลายชาติพันธุ์ หลายภาษา หลายความเชื่อ แต่ความหลากหลายในภูมิภาคเหล่านี้มิใช่ความแตกต่างที่นำไปสู่ความไร้พลัง ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นความร่ำรวยมั่งคั่งทางปัญญาอันเป็นพลังสำคัญ หากสามารถเข้าถึงความหมายและคุณค่าแห่งภูมิปัญญาอันหลากหลายเหล่านั้นได้ การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในระดับพื้นบ้านเป็นการสะสมความรู้และประสบการณ์อันยาวนาน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์ ในการปรับตัวทั้งกับธรรมชาติและ การปรับตัวให้เข้ากับมนุษย์ด้วยกัน ภูมิปัญญาในการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีพื้นฐานที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้แบบสมัยใหม่ในสังคมข้อมูลข่าวสารที่ได้มาถึงแล้ว จึงเป็นการประสานกันระหว่างการเรียนรู้ใน “โลกที่จริง” และ “โลกกายภาพ” ที่มีมนุษย์รู้จักคุ้นเคยมาแต่เดิม (Na Thaleng, 2001)

งานวิจัยนี้มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบไปด้วย ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สืบทอดวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น การแต่งกายด้วยผ้าสีดำประดับลวดลายเฉพาะ พิธีกรรมเช่นไหว้ผีเรือน การทำอาหารพื้นบ้าน และการเล่นดนตรีพื้นเมือง (Tohpanurakkul, 2015) และกะเหรี่ยงชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น การทอผ้าแบบดั้งเดิม พิธีกรรมที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติและ การทำเกษตรแบบยั่งยืน (Sunthornwat, 2008) ซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจ มีการแสดงพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ มีผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาชาวบ้านและมีศักยภาพด้านการผลิต มีการแสดงประจำท้องถิ่นที่มีมาแต่ช้านานและยังมีให้ได้ชมในปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ชุมชนยังขาดการออกแบบที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของท้องถิ่น และยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน และเพิ่มความโดดเด่นของการแสดงนาฏยอลังการ โดยความหมายคำว่า นาฏยอลังการ ในงานวิจัยนี้ คือ เครื่องแต่งกายที่นักแสดงสวมใส่ในการแสดงเพื่อความงดงาม และเพื่อบ่งบอกบุคลิกลักษณะของตัวละคร เครื่องแต่งกายในที่นี่ประกอบด้วยผ้าถุง เครื่องประดับในการแสดง และเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว โดยจะศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมของทั้ง 2 กลุ่ม สู่การพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์ชาติพันธุ์

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ที่จะสามารถส่งเสริมการแสดงให้เป็นที่น่าสนใจ สามารถเป็นของที่ระลึกในการแสดง และเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนด้วยของที่ระลึกจากการแสดง และยังสามารถพัฒนาอนุรักษ์และสืบทอดทุนวัฒนธรรมในพื้นที่ในทิศทางที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมชุมชน สู่การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชน บนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาบริบทชุมชนวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนาารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ศึกษาจากประชากร 3 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกคือชาวไทยทรงดำที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากผู้นำชุมชน ผู้นำอาสา และสมาชิกชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 10 ปี กลุ่มที่สองคือชาวกระเหรี่ยงในชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และสมาชิกชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 10 ปี และกลุ่มสุดท้ายคือนักท่องเที่ยวที่มาเยือนชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

ขอบเขตด้านพื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ขอบเขตด้านเวลา เก็บข้อมูลช่วงเดือนธันวาคม 2566 – เดือนสิงหาคม 2567

ทบทวนวรรณกรรม

ภูมิหลังทุนทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

“ไทยทรงดำ ลาวโซ่ง หรือ ไทยโซ่ง” หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มหนึ่งที่พูดภาษาไทย คนไทยเรียกชนกลุ่มนี้ว่า ลาว หรือ ลาวโซ่ง เพราะอพยพจากเมืองเดียนเบียนฟู อยู่ทางตอนเหนือของ ประเทศเวียดนาม ผ่านมายังประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้ไทนิยมแต่งกายด้วยสีดำ จึงเรียก ไทยทรงดำ ตามลักษณะเครื่องแต่งกายถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณ แคว้นสิบสองจุไทย อยู่ทางตอนเหนือประเทศเวียดนาม ส่วนคำว่า “โซ่ง” ที่เรียกกันสันนิษฐานเป็นคำที่มาจากคำว่า “ซ่ง หรือ ทรง” แปลว่า กางเกง ไทดำถูกกวาดต้อนและอพยพมาในประเทศไทย สมัยกรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ถูกกวาดต้อนและอพยพเข้าสู่ประเทศไทย 3 ครั้ง (Chenayotin, 2008)

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2322 สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี สาเหตุของเจ้าเมืองเวียงจันทน์ หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ยกกองทัพไปเวียงจันทน์ ได้รวบรวมครอบครัวชาวเวียงจันทน์มาอยู่ในไทย พระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดเกล้าให้สร้างบ้านเรือนอยู่ที่ จังหวัดสระบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดจันทบุรี

ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2335 สมัยรัชกาลที่ 1 รวบรวมครอบครัว ลาวโซ่ง ลาวพวน ลาวเวียงมาประเทศไทยอีกครั้ง หนึ่ง สาเหตุเมืองแกลง เมืองพวน แข็งข้อต่อเมืองเวียงจันทน์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์ยกกองทัพ ไปตีได้ ลาวโซ่ง ลาวพวน ลาวเวียง ลงมาถวายพระมหากษัตริย์ไทย ที่กรุงเทพฯ รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าให้ลาวเวียงไปอยู่ที่ จังหวัดสระบุรี ลาวพวนไปอยู่ที่ จังหวัดสุพรรณบุรี และลาวโซ่งมาอยู่ที่หมู่บ้านหนองเลา หรือหนองลาว (หนองปรัง) ตำบลหนองปรัง อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี

ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2369 – 2371 สมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ ก่อกบฏ ต่อประเทศสยาม สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ยกกองทัพไปปราบเมืองแกลง ได้รวบรวมครอบครัวลาวโซ่งมาไว้ที่จังหวัดเพชรบุรี ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม แต่เนื่องจากลาวโซ่งอาศัยอยู่ที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง แต่บริเวณนั้นเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ลาวโซ่งไม่เคยชินกับความอยู่แบบนี้ จึงอพยพมาในอำเภอกาญจนบุรี เพราะลักษณะภูมิประเทศคล้ายเมืองแกลง มีทั้ง ป่า ภูเขา ลำห้วย จึงได้ตั้งบ้านเรือนหนาแน่นที่สุด ที่ตำบลหนองปรัง ตำบลห้วยท่าช้าง ตำบล

ทับคาง ลาวโซ่งรุ่นเก่ายังไม่ลืมถิ่นฐานบ้านเดิม มีความปรารถนาจะกลับไปบ้านเกิดของตน เมื่อเดินทางไปนาน ๆ มีคนเจ็บคนตายมากขึ้นเรื่อย ๆ พวกลูกหลานไม่สามารถเดินทางต่อไปได้ เพราะไม่รู้ถิ่นฐานบ้านเกิดจึงตั้งหลักอาศัยอยู่บริเวณนั้น ได้แก่ จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย กำแพงเพชร เป็นต้น

ชาติพันธุ์ไทยทรงดำ อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี

Rojwatham (1999) อธิบายว่า “ไทยทรงดำ” หรือ “ลาวโซ่ง” เป็นคำที่ใช้เรียกขานคนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยมาช้านาน โดยคำว่าลาวโซ่งนี้สันนิษฐานว่า แผลงมาจากคำว่า “ซวง” ซึ่งแปลว่า กางเกง เพราะในอดีตชาวลาวโซ่งนิยมนุ่งกางเกงทั้งหญิงและชาย โดยเฉพาะฝ่ายหญิงมักจะนิยมนุ่งกางเกงขณะทำงานหนัก อีกทั้งกางเกงที่สวมใส่มักนิยมสีดำ จึงเรียกกันว่า “ลาวซวงดำ” และต่อมาได้เพี้ยนเสียงเป็น “ลาวโซ่ง” ภายหลังจากเหตุผลทางการเมือง นั่นคือทางราชการได้กำหนดให้ใช้คำว่าไทยนำหน้าแทน จึงเรียกว่า “ไทยโซ่งดำ” และเพี้ยนเป็น “ไทยทรงดำ” นั่นเอง ชาวไทยทรงดำถูกกวาดต้อนมาจากแถบสิบสองจุไทย บริเวณเมืองแกลงหรือที่รู้จักกันใน ปัจจุบันว่า “เดียนเบียนฟู” ในประเทศเวียดนาม ตั้งแต่ในสมัยกรุงธนบุรี ในปี พ.ศ. 2322 เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้ยกทัพไปตีเมืองเชียงขวางและเมืองแกลง ด้วยจุดหมายหนึ่งเพื่อเป็นการกวาดต้อนผู้คนมาเป็นแรงงานและช่างฝีมือ จึงได้กวาดต้อนเอาชาวไทยทรงดำมาเป็นจำนวนมาก และได้ให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ จ.เพชรบุรี ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ปี พ.ศ. 2335 เมืองแกลงหรือเดียนเบียนฟู และเมืองพวนได้กวาดต้อนครอบครัวไทยทรงดำ ส่วนหนึ่งมาถวายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และพระองค์ได้โปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่บ้านหนองปรัง จ.เพชรบุรี และต่อมาปี พ.ศ. 2381 สมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้ยกทัพขึ้นไปเมืองแกลง และกวาดต้อนชาวไทยทรงดำมาในประเทศไทยอีก ซึ่งนับได้ว่าเป็นการอพยพครั้งใหญ่มีจำนวนมากว่าทุกครั้ง โดยให้อพยพไปอยู่ที่ ต.ท่าแร้ง อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี แต่ไทยทรงดำกลุ่มนี้อพยพไปอยู่ที่ อ.เขาย้อยแทน เพราะชอบอยู่ที่ดอน และ อ.บ้านแหลมอยู่ใกล้แม่น้ำจึงเกรงว่าจะเกิดอุบัติเหตุทางน้ำได้ ประกอบกับประชากรไทยทรงดำเพิ่มมากขึ้น แต่พื้นที่ยังคงเท่าเดิม ทำให้การทำมาหากินไม่คล่องตัวจึงได้กระจายไปอยู่อำเภออื่น ๆ เช่น บ้านลาด ท่ายาง หนองหญ้าปล้อง และจังหวัดต่าง ๆ อีกด้วย เช่น นครปฐม สุพรรณบุรี ลพบุรี ชัยนาท พิจิตร พิษณุโลก เป็นต้น

การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ได้อธิบายถึงการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ไว้ว่า ผู้ชายชาวไทยทรงดำ แต่งกายด้วยกางเกงขาสั้นปลายแคบเรียวยาวปิดเข่า นุ่งขมวดปมที่เอว เรียกว่า “ล้วงขาดั้น” หรือ “ล้วงก้อม” แปลว่า กางเกงขาสั้น ตัวเสื้อเรียกว่า “เสื้อซอน” เป็นเสื้อแขนยาวทรงกระบอก ปลายแขนปล้อยกว้างขนาดข้อมือของผู้ใส่ ฟ่าหน้าตลอด ติดกระดุมเงินยอดแหลม มีลวดลาย เรียงกันประมาณ 10-19 เม็ด ตัวสั้นแค่เอว ตัวเสื้อเย็บเข้ารูป ทรงกระสอบ หน้าอกผายเล็กน้อย คอตั้ง ตัวเสื้อด้านข้างตอนปลาย ฟ่าทั้ง 2 ข้างแล้วใช้เศษผ้า 2-3 ชั้น ตัดขนาดรอยผ่า เย็บติดกับรอยผ่า ผู้หญิงในชีวิตประจำวันมักร่อนนุ่งผ้าขึ้นพื้นดำประกอบด้วยผ้า 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 เป็นต้นชั้น ส่วนตรงเอวมีสีดำ ไม่มีลาย กว้างประมาณ 12 นิ้วเศษ ผ้าชั้นนี้จะเย็บติดกับผ้าชั้นที่ 2 ที่เป็นตัวพื้นสีดำสลับลายทางสีขาวเหมือนลายเปลือกแครงโมที่มีริ้วเป็นลายสีขาวหรือเขียวอ่อน ส่วนที่ 3 กว้างประมาณ 1 นิ้วเศษ มีลวดลายริ้วสีขาว 2-3 ริ้วเย็บติดกับผ้าชั้นที่ 2 เป็นต้นชั้น ถ้าสามีตายต้องเลาะเอาตีนชั้นนี้ออกเพื่อเป็นการไว้ทุกข์ให้สามี

วัฒนธรรมการแต่งกายของไทยทรงดำ ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของชาวไทยทรงดำ ที่ยังดำรงลักษณะเด่นของกลุ่มตนไว้ไม่เหมือนไทยกลุ่มอื่น ซึ่งคล้ายคลึงกันเป็นส่วนมาก จะต้องสังเกตฟังเสียงจึงจะทราบว่าเป็นไทยกลุ่มไหน โดยเฉพาะเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มของชาวไทยทรงดำทำกันเองทั้งสิ้น ไม่ว่างานมงคลหรืองานอวมงคล จะใช้

เสื้อผ้าแบบเดียวกันทั้งหญิงและชาย ยกเว้นในงานพิธีกรรมจะต้องใส่ชุดพิเศษ สีเสื้อผ้าของชาวไทยทรงดำนิยมใช้สีดำหรือครามเข้มเป็นประจำ จนได้ชื่อเรียกว่า “ไทยทรงดำ” หรือ “ลาวทรงดำ” ส่วนสีอื่นจะเป็นเพียงสีที่นำมาตกแต่งเพื่อให้สวยงามเท่านั้น

ชาวลาวโซ่งยังคงมีการแต่งกายที่แสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ทั้งการแต่งกายในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ชิ้นลายแดงโมของผู้หญิง และการแต่งกายในพิธีกรรม เช่น การใช้เสื้อฮี การใช้ชิ้นนางหาญ (ห่าน) การใช้ผ้าเปี้ยวรวมถึงการไว้ทรงผมตั้งเกล้า ปัจจุบันยังพบการแต่งกายที่แสดงอัตลักษณ์ของลาวโซ่ง โดยเฉพาะในคนสูงอายุ ในพิธีกรรมและในวาระพิเศษ เช่น การไปทำบุญที่วัด เทศกาลสำคัญ รวมถึงโอกาสที่ใช้ในการท่องเที่ยว ทำให้มีการประยุกต์เครื่องแต่งกายมากขึ้นจากที่เป็นในอดีตแต่ยังสามารถคงอัตลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติพันธุ์ลาวโซ่งได้

ภูมิหลังทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี

การสำรวจกลุ่มราษฎรบนพื้นที่สูงในจังหวัดราชบุรี ของกองกิจการนิคมสร้างตนเองและพัฒนาชาวเขา กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (เมื่อปี พ.ศ. 2559) พบว่ามีการกระจายตัวอาศัยอยู่ใน 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอสวนผึ้ง บ้านคาและปากท่อ มีทั้งสิ้นจำนวน 89 หมู่บ้าน 12,113 หลังคาเรือน 12,456 ครอบครัว เป็นเพศชาย จำนวน 14,978 คน หญิง จำนวน 15,636 คน เด็กชาย จำนวน 4,905 คน เด็กหญิง จำนวน 4,595 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40,114 คน พบว่าอำเภอสวนผึ้งมีการกระจายตัวของราษฎรบนพื้นที่สูงมากที่สุด จำนวน 20,200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.36 รองลงมาได้แก่ อำเภอบ้านคา จำนวน 15,044 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และอำเภอปากท่อ จำนวน 4,870 คน คิดเป็นร้อยละ 12.14 (Inchan, 2019) ตำบลสวนผึ้งเป็นชุมชนที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ แบ่งเป็น 24 กลุ่มบ้าน เป็นกลุ่มบ้านกะเหรี่ยงทั้งหมด 7 กลุ่มบ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านแม่สลิ่ง หมู่ 3 หัวสาม หมู่ 4 หุ่นเจดีย์ ผาปกสุขสันต์ และห้วยน้อย หมู่ 5 บ่อปุ หมู่ 6 ห้วยคลุ่ม ส่วนตำบลตะนาวศรี มีการกระจายตัวของชาวกะเหรี่ยงอาศัยใน 19 กลุ่มบ้าน จาก 22 กลุ่มบ้าน เช่น หมู่ 1 บ่อเก่ากลาง สวนผึ้ง เขาลูกช้าง และใจป่าเพ็ญ หมู่ 2 ท่ามะขาม ท่ากูลา วังจระเข้ โป่งแห้ง หมู่ 4 บ่อหวี หมู่ 5 ห้วยแห้ง หมู่ 6 ห้วยกระวาดหนองตาตั้ง และเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน ห้วยผาก วังโค หมู่ 7 บ่อเก่าบน เป็นชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดอาศัยอยู่ในหมู่ 1 บ่อเก่ากลาง และหมู่ 6 พระกำ ที่เหลือประชากรส่วนใหญ่นับเป็นกะเหรี่ยงอยู่อาศัยร่วมกับไทยพื้นราบเป็นส่วนใหญ่ มีพม่าและมอญบ้างเป็นส่วนน้อย ชุมชนกะเหรี่ยงสวนผึ้งในปัจจุบันดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะบริบทของการท่องเที่ยวของอำเภอ อย่างไรก็ตามก็ยังพบลักษณะทางวัฒนธรรมที่ยังคงบอกเล่าสืบสานเป็นมรดกภูมิปัญญาและวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ของตนเองได้อย่างดี (Inchan, 2019)

ชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง (อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี)

ประวัติชุมชนชาติพันธุ์ ข้อมูลประวัติลำดับความช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ เริ่มตั้งแต่มีการอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยมีสาเหตุของการอพยพเพื่อหลบภัยสงคราม ตั้งแต่สงครามระหว่างไทยกับพม่าในอดีต ต่อเนื่องมาถึงภัยจากการปราบปรามชนกลุ่มน้อยของรัฐบาลเมียนมาในปัจจุบัน ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ตามแนวชายแดนด้านตะวันตกระหว่างไทยกับเมียนมา ในอดีตชาวกะเหรี่ยงมีส่วนร่วมช่วยในการรักษาแผ่นดินไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ทำหน้าที่เป็นด่านหน้ากองสอดแนมและกำลังพลในการสู้รบกับพม่า จากบทบาทและความสำคัญของชาวกะเหรี่ยงทำให้ได้รับการสนับสนุนจากอาณาจักรไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนกระทั่งถึงสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้นำกะเหรี่ยงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายด่านและเจ้าเมืองตะวันตก ตัวอย่างเช่น พระพิชัยชนะสงครามเป็นเจ้าเมืองศรีสวัสดิ์ คอยดูแลด้านชายแดนของประเทศเชื่อมขัณฑ์ นายกองด่านบ้องดี

หลวงพิทักษ์บรรพต ขุนพิทักษ์ไพโรจน์ นายกองตำบลบ้านยางโทน และพระแม่กลองเป็นนายด้านดูแลชายแดนด้าน
อุ้มผางต่อแดนเมืองกำแพงเพชรและอุทัยธานี เป็นต้น ปัจจุบันหน่วยงานราชการท้องถิ่นให้การยอมรับว่า กะเหรี่ยง
เป็นชนไทยกลุ่มหนึ่งของจังหวัดราชบุรี เรียกว่า “ไทยกะเหรี่ยง” ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ที่ตำบลสวนผึ้ง ตำบลบ้านคา
ตำบลบ้านโป่ง (และตำบลตะนาวศรี) อำเภอสวนผึ้ง และตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ (Inchan, 2019)

กะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี

ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่บริเวณแถบตะวันตกของจังหวัด ซึ่งเป็นพรมแดนติดต่อกับ
พม่าในพื้นที่ 2 อำเภอ คือ อำเภอสวนผึ้ง ได้แก่ ตำบลบ้านโป่ง ตำบลสวนผึ้ง ตำบลบ้านคา และตำบลตะนาวศรี และ
อำเภอปากท่อ ได้แก่ ตำบลยางหัก

ประชากรชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี รวมทั้งสิ้นประมาณ 7,302 คน ส่วนใหญ่กะเหรี่ยงเหล่านี้เป็น
กะเหรี่ยงโปหรือตะเลง เดิมมีหลักแหล่งอยู่แถบลุ่มน้ำอิรวดี เมื่อประมาณ 200 ปีเศษถูกพม่ารุกรานจึงพากันหนีข้าม
เทือกเขาตะนาวศรีเข้าชายแดนไทยทางอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ที่จังหวัดราชบุรี ชาวกะเหรี่ยงตั้งบ้านเรือนครั้งแรกที่หนองกะเหรี่ยง (ปัจจุบัน คือ หมู่บ้านหนองนกกระเรียน อำเภอ
จอมบึง) อยู่มาระยะหนึ่งถูกคนไทยรุกราน ประกอบกับประสพภัยธรรมชาติแห้งแล้งน้ำในหนองแห้งขอด จึงพากัน
อพยพพวกหนึ่งแยก ลงไปทางใต้ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามเชิงเขาต้นแม่น้ำเพชรบุรี

กะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้ง

กะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้ง เป็นกลุ่มที่ได้อพยพมาจากบ้านหนองกะเหรี่ยง หรือหนองนกกระเรียน ตำบลรางบัว
อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี รวมเวลาอพยพจากพม่ามาตั้งถิ่นฐานในอำเภอสวนผึ้ง ประมาณ 200 ปี อพยพเข้ามา
อยู่ในไทยเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่อพยพมาเพื่อหาที่ทำกินใหม่ กลุ่มนี้จะตั้งบ้านเรือนสูงกว่ากลุ่มเดิม เช่น ที่บ้านห้วยน้ำหนัก
บ้านพระกำ เป็นต้น (The Fine Art Department, 1991)

1. การตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย กะเหรี่ยงโปนิยมตั้งถิ่นฐานอาศัยตามพื้นที่ราบในหุบเขา หรือระหว่างหุบเขา
ไม่น้อยอยู่สูงเกิน 300 เมตร จากระดับน้ำทะเลชอบตั้งแหล่งเป็นชุมชนไม่อพยพโยกย้ายบ่อย ๆ เช่น ชาวเขาเผ่าอื่น
ยกเว้นถูกรบกวน หรือเกิดภัยธรรมชาติ กะเหรี่ยงโปจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 10 กว่าหลังคาเรือน

2. ลักษณะบ้านเรือน บ้านเดิมของกะเหรี่ยงเดิมเป็นกระท่อมใต้ถุนสูง มุงด้วยหญ้าคาหรือใบกะพ้อ
พื้นปู ฟากไม้ไผ่ เสาไม้ปอกเปลือก ฝาไม้ไผ่สับฟากปิดกันไว้ห้องหนึ่งสำหรับลูกสาว มีระเบียบตรงด้านสกัดและมีไม้ไผ่
ทำเป็นลูกกรงสำหรับเป็นห้องรับแขก มุมหนึ่งใช้เป็นห้องครัวโดยตั้งแท่นดินทำเตาถ่านเสา

ปัจจุบันการตั้งบ้านเรือนของกะเหรี่ยง เปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจและความนิยมของสังคม บ้านจึงมัก
สร้างเป็นห้องแถวบ้าง เป็นอาคารถาวรบ้าง ชาวกะเหรี่ยงโป มีชีวิตความเป็นอยู่สัมพันธ์กับธรรมชาติทำให้พวกเขา
มีนิสัยรักสงบเป็นนักอนุรักษ์ธรรมชาติ ในบริเวณหมู่บ้านกะเหรี่ยงทุกหมู่บ้านจะมีต้นไม้ขนาดใหญ่และมี
สภาพแวดล้อมคล้ายบ้านสวน คือจะปลูกต้นมะม่วง หมาก ถั่วลิสง อ้อย ส้มโอ ฯลฯ สำหรับใช้รับประทานในครอบครัว
และหมู่บ้าน

3. อาชีพ โดยทั่วไปชาวกะเหรี่ยงประกอบอาชีพเพาะปลูก ในอดีตทำการเพาะปลูกแบบย้ายที่ (Shifting
Cultivation) นัยว่าเพื่อเป็นการพักดินให้ฟื้นตัว 4-10 ปี ปล่อยให้ต้นไม้วัชพืชเติบโตขึ้นคลุมดิน จากนั้นจึงหวนกลับมา
ปลูกในพื้นที่ดินเดิม ปัจจุบันกะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรจึงเปลี่ยนมาทำไร่แบบไร่นวนเวียน (Land Rotation)
พืชที่ปลูก ได้แก่ สับปะรด อ้อย ถั่วลิสง มันสำปะหลัง นอกจากนั้นก็ทำงานรับจ้างตามแหล่งเหมืองแร่ ยามว่างผู้ชาย

เข้าป่าล่าสัตว์หาของป่า โดยเฉพาะหาน้ำผึ้งด้วยวิธีการตอกทอยขึ้นต้นไม้ที่มีรังผึ้งอยู่แล้วปีนขึ้นไปตามทอยที่ตอกไว้ ผู้หญิงกะเหรี่ยงบางคนบางหมู่บ้านมีการทอผ้าและย้อมไวช้าย

4. การแต่งกาย กะเหรี่ยงโปมีวัฒนธรรมในการแต่งกายดั้งเดิม คือ ผู้ชายนิยมไว้ผมยาวใช้ผ้าโพกทำเป็นยอดแหลมยาวออกมาตรงหน้าผากคล้ายกับวงช้าง ถ้าเป็นชายหนุ่มใช้ผ้าสีสด ๆ โพก เช่น แดง เขียว เหลือง ถ้าเป็นชายสูงอายุ นิยมโพกด้วยผ้าสีดำหรือขาว ส่วนผ้าถุง กะเหรี่ยง โปนุ่งผ้าโจงกระเบน หรือกางเกงคล้ายกางเกงจีนสีดำ สวมเสื้อสีดำมีกระดุมหลายเม็ด ผู้หญิง-เด็กหญิงชาวกะเหรี่ยงใส่เสื้อสีขาวคอแหลมเป็นรูปตัววี เสื้อยาวคล้ายชุดเด็ก ใส่ลักษณะนี้จนกระทั่งอายุครบ 15 ปีหรือก่อนมีประจำเดือน จึงเปลี่ยนมาใส่ชุดสำหรับหญิงสาว หญิงสาวชาวกะเหรี่ยงนิยมไว้ผมยาวหวีแฉกกลาง นุ่งผ้าถุง สวมเสื้อทรงกระบอกคอวีผ้าสีถึงร่องอก แขนในตัวยาวถึงมือและผ้าถุงทอดด้วยผ้าสีดำปนน้ำตาล ปักลายสีเป็นดอกกลมมีแฉก เป็นแนวขวางบริเวณอก ชายเสื้อและชายผ้าถุงปักด้วยลูกบิดสวยงาม ปัจจุบันนิยมแต่งชุดประจำเผ่าในพิธีสำคัญ ๆ เท่านั้น จึงพบเห็นกะเหรี่ยงทั้งชาย-หญิง ในปัจจุบันแต่งกายแบบสมัยสากลนิยม

แนวคิดทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) คือ การออกแบบสิ่งของเครื่องใช้ เพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตจำนวนมาก ในรูปสินค้าเพื่อให้ผ่านไปยังผู้ซื้อหรือผู้บริโภค (Consumer) ในวงกว้าง โดยที่รูปแบบและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นปัจจัยสำคัญ ชักจูงผู้บริโภคให้เกิดความกระหายที่จะจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์นั้น

จากข้อสรุปข้างต้น การออกแบบผลิตภัณฑ์จึงเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน ซึ่งควรจะได้พิจารณาคือ

1. การออกแบบที่สัมพันธ์กับคุณภาพของผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ ควรจะต้องพิจารณาถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นประการแรก เพื่อจะได้ออกแบบให้ได้รับความคงทนถาวรมากน้อย หรือออกแบบให้เหมาะสมกับการใช้เพียงชั่วคราวของผลิตภัณฑ์นั้น เพราะการออกแบบจะต้องคำนึงถึงวัสดุและเวลาการผลิตไปพร้อมกัน ถ้าออกแบบโดยไม่ได้ศึกษาถึงคุณภาพตามเป้าหมายของการผลิตแล้ว ก็ไม่สามารถออกแบบที่เหมาะสมได้ เช่น การออกแบบที่หึงเศษกระดาษขนาดเล็กสำหรับตั้งข้างโต๊ะทำงาน โดยมีเป้าหมายจะจำหน่ายในราคาถูก ประกอบกับที่หึงเศษกระดาษไม่ต้องใช้งานหนัก ทำให้คุณภาพของที่ตั้ง

2. การออกแบบที่สัมพันธ์กับวัสดุและกระบวนการผลิต

การออกแบบที่สัมพันธ์กับวัสดุและกระบวนการผลิต ในที่นี้ใคร่ขอชี้ทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยตรง ด้วยการผลิตสิ่งของเครื่องใช้หรือผลิตภัณฑ์ในรูปสินค้าปัจจุบันนี้ กำลังการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์จำนวนมาก มีความจำเป็นยิ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต เช่น เครื่องจักรกล หรือเครื่องทุ่นแรงอื่น ๆ ย่อมเหมาะสมกับวัสดุอย่างหนึ่ง ทำให้การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องพิจารณาถึงวัสดุและกระบวนการผลิตไปพร้อมกัน เช่น การออกแบบโคมไฟฟ้า ซึ่งผลิตด้วยเครื่องจักรที่ต้องใช้พลาสติกเป็นวัสดุในการผลิต โคมไฟฟ้าควรจะต้องมีรูปทรงง่าย ๆ ไม่ต้องมีโครงสร้างยื่นไปมาเหมือนโคมไฟฟ้าที่ผลิตด้วยมือและวัสดุไม้ไผ่ เป็นต้น (Tangcharoen, 1996)

3. การออกแบบที่สัมพันธ์กับหน้าที่ใช้สอย

หน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ออกแบบจะต้องพิจารณา แม้การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องกลไกซับซ้อน ผู้ออกแบบจะไม่รู้ระบบการทำงานผลิตภัณฑ์นั้นทั้งหมด ก็ควรจะต้องรู้การทำงานของผลิตภัณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เช่น การออกแบบวิทยุทรานซิสเตอร์ ผู้ออกแบบจะต้องรู้ถึงหน้าที่ใช้สอยของวิทยุในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เช่น หน้าปัดจะต้องมีคลื่น AM หรือ FM อย่างไร มีปุ่ม Tuning, Volume, Tone หรือ

ปุ๋ยมืออื่นใดอีกมีเสอากาศหรือไหม เป็นต้น หรือแม้แต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเครื่องกลไก ผู้ออกแบบก็ต้องทำความเข้าใจกับหน้าที่ใช้สอยเป็นประการสำคัญด้วย เช่น การออกแบบชุดกาแฟ ควรจะรู้ปริมาณความจุของถ้วยกาแฟที่ไม่มากไม่น้อย ที่จับที่ถนัดมือไม่ลื่นหรือตกได้ง่าย จานรองที่กระชับกันถ้วยไม่ลื่นไปมาได้ง่าย ความหนาบางที่ควรจะได้ความร้อนได้ระยะหนึ่ง เป็นต้น

4. การออกแบบที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้บริโภค

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้บริโภคอาจจะพิจารณาได้สองแง่ คือ ความต้องการที่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ และความต้องการที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ โดยความต้องการที่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่เป็นความต้องการที่เหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรม รสนิยม และการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ เช่น การออกแบบเตาที่มีวิธีใช้ยุ่งยาก มีเตาอบ มีที่ย่างเนื้อสัตว์ มีเตาอุ่น เตาในลักษณะนี้อาจจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของชีวิตความเป็นอยู่ในชนบทก็ได้ หรือการออกแบบจานให้มีลวดลายเป็นรูปเท้าก็อาจจะไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและรสนิยมของคนไทย นอกจากนั้นแล้วความต้องการของผู้บริโภคยังเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจโดยตรงอีกด้วย ถ้าสภาพสังคมที่มีกำลังเศรษฐกิจต่ำ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงราคาสูง สินค้าฟุ่มเฟือย หรือนั่นความงามทางการออกแบบมากจนผลิตภัณฑ์นั้นราคาสูง การออกแบบเช่นนี้อาจจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

5. การออกแบบที่มีคุณค่าทางความงาม

เรื่องคุณค่าทางความงามกับการออกแบบ นั้นเพื่อให้ผู้ออกแบบตระหนักถึงความงามที่เด่นชัดร่วมสมัย และมีความคิดสร้างสรรค์แฝงอยู่ในการออกแบบแต่ละชิ้น นอกจากนั้นแล้ว ความประณีตบรรจงในการออกแบบหรือในผลิตภัณฑ์ยังเป็นคุณค่าส่วนหนึ่งของความงามอีกด้วย ดังเช่นที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้ยกระดับมาตรฐานสินค้าจากภูมิปัญญาไทยให้เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น มีการลงพื้นที่สำรวจปัจจัยการตลาดและความคิดเห็นผู้บริโภคต่อสินค้าโอท็อป ที่สะท้อนเอกลักษณ์ประจำถิ่นจนเกิดเป็นภาพลักษณ์ที่สร้างเสน่ห์และมูลค่าเพิ่มให้สินค้า สร้างโอกาสในการเข้าถึงช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนเร่งพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดโอท็อปไทยให้มีมาตรฐานในระดับสากล เชื่อมโยงการท่องเที่ยวหวังเพิ่มรายได้สู่ชุมชน โดยการใช้จุดแข็งของชุมชนทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา เพื่อเชื่อมโยงสู่ภาคการผลิตและบริการในการสร้างสัญลักษณ์และขยายโอกาสทางการตลาด รวมถึงเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคเพิ่มรายได้แก่ชุมชน ส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทยให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องใส่ใจในรายละเอียดของผู้บริโภคและศึกษาแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาสินค้าให้มีความน่าสนใจ ดังดูตุ๊กตา เพื่อนำมาต่อ ยอดผลิตภัณฑ์ หรืออาจจะเปลี่ยนรูปแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ รวมถึงการสร้างจุดเด่นให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าเชื่อถือด้วยแนวความคิดแปลกใหม่ที่ช่วยทำให้ลูกค้าเกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ (Chiang Mai News, 2017)

แนวคิดทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม

ระบบสังคมและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับผู้บริโภคในสังคมนั้น และมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมและการแสดงออกของผู้บริโภคแต่ละคน โดยปกติผู้บริโภคย่อมแสดงพฤติกรรมไปในทางที่สังคมต้องการ เพื่อให้ตนเองได้อยู่ในสังคมนั้นต่อไป ดังนั้นก่อนที่จะทำการออกแบบอะไร นักออกแบบต้องพิจารณาระบบสังคมของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายว่า สังคมนั้นมีพฤติกรรมในการแสดงออกและการอยู่ร่วมกันอย่างไร มีการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีกันอย่างไร เพื่อสรุปประเด็นมาสร้างสรรค์ผลงานให้เหมาะสมและเกิดการยอมรับ ถ้าวัฒนธรรมคือจุดสร้างความแตกต่าง การใส่จุดเด่นของวัฒนธรรมประจำชาติในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ นอกจากจะทำให้เกิดเอกลักษณ์ทางรูปสัญลักษณ์ที่แตกต่างแล้ว ยังเพิ่มมิติคุณค่าทางวัฒนธรรมและความหมายให้กับชิ้นงานด้วย

ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกทางความคิดที่มีต่อสินค้าอื่นๆ แตกต่างกันไป ดังคำเปรียบเปรยที่ว่าซื้อผลิตภัณฑ์อเมริกาเหมือนซื้อความฝัน (ความก้าวล้ำทางเทคโนโลยี) ซื้อผลิตภัณฑ์ฝรั่งเศสเหมือนซื้อความหรูหรา (ความมีรสนิยมและประวัติความเป็นมา) ซื้อผลิตภัณฑ์ญี่ปุ่นเหมือนซื้อความคิดและความสมบูรณ์แบบ (ความเอาใจใส่ในรายละเอียด) ตัวอย่างความสำเร็จของประเทศเหล่านี้ น่าจะเป็นแนวทางที่ดีสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไทยให้เป็นที่ยอมรับได้ การพัฒนารูปลักษณ์ไปสู่ความเป็นสากลด้านเดียวไม่เพียงพอสำหรับผู้บริโภคในการจดจำสินค้า ความแยบยลในการสอดแทรกวัฒนธรรมแบบไทย ๆ ที่สั่งสมกันมานาน น่าจะเป็นทางออกที่ดีสำหรับการสร้างเอกลักษณ์ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ของไทย แต่อาจต้องใช้เทคโนโลยีทางอุตสาหกรรมมาช่วยเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของงานหัตถกรรม ในการทำให้เกิดรูปแบบที่แปลกใหม่และการใช้งานที่คาดคิดไม่ถึง

ปัจจุบันการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกันเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และได้รับการยอมรับมากขึ้นเป็นลำดับ จนเกิดเป็นแนวทางการออกแบบที่เรียกว่า การไขว้ข้ามของวัฒนธรรม (Cross culture) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการดำเนินชีวิตของคนหลายๆ ชาติผสมปนเปกัน เช่น ตะวันออกกับตะวันตก เช่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ฯลฯ จนเกิดเป็นความกลมกลืนในรูปแบบใหม่ที่แปลกตา เส้นสีต่างๆ ของการออกแบบตามแนวคิดนี้ คือ ผู้บริโภคจะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมที่เคยถือปฏิบัติอยู่

ทุนวัฒนธรรม

ทุน อาจหมายถึง ทรัพย์สิน เงินทอง บ้านเรือน หรือในมิติทางเศรษฐศาสตร์ ทุน คือปัจจัยในการผลิตสินค้าหรือบริการ เช่น วัตถุดิบ เงินทุน ที่ดิน แรงงาน เครื่องจักร ฯลฯ อย่างไรก็ตามทุนอาจอยู่ในรูปแบบอื่น ๆ ได้อีก เช่น ทุนสังคม ทุนการเงิน ทุนมนุษย์ทุน ภายนอกและทุนธรรมชาติ เป็นต้น ส่วนทุนวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของทุนอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า ความรู้ ภูมิปัญญาและงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากการค้นพบโดยผู้ทรงความรู้ในท้องถิ่น (Patmasirawat, 2004)

ดังนั้น ทุนวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีมูลค่าที่สั่งสมมาในอดีต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาเหล่านั้นมาแปลงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีมูลค่าที่ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อวิถีชีวิตและสังคมในที่สุด และยังเกี่ยวข้องกับคุณค่า ความรู้ภูมิปัญญาและงานสร้างสรรค์ เกิดจากการค้นคว้าและค้นพบโดยผู้ทรงความรู้ในท้องถิ่น รวมทั้งค่านิยมและความเชื่อที่ผูกพันสังคม ทำให้เกิดการจัดระเบียบ โดยสามารถแบ่งทุนวัฒนธรรมเป็น 2 ประเภท คือ

1. ทุนวัฒนธรรมที่สัมผัสได้ (Tangible culture) เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ผลงานทางศิลปะ ภาพเขียนรูปปั้น ทุนวัฒนธรรมที่สัมผัสได้ไม่ได้ถูกจำกัดในรูปแบบเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตไปถึงทุนกายภาพ หรือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร สิ่งประดิษฐ์ทุนวัฒนธรรมรูปแบบนี้สามารถสัมผัสหรือผู้ชมได้ถ้าไม่ได้รับการดูแลรักษา และสามารถวัดมูลค่าในรูปของเงินได้ไม่ว่าจะเป็นตัววัตถุเองหรือการบริการที่ใช้วัตถุนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการ

2. ทุนวัฒนธรรมที่สัมผัสไม่ได้ (Intangible culture) เป็นทุนที่อยู่ในรูปของทรัพย์สินทางปัญญาหรืออาจเรียกว่าวัฒนธรรม ที่ไม่ใช่วัตถุ (Nonmaterial culture) ได้แก่ ความคิด การปฏิบัติ ความเชื่อและค่านิยมที่แบ่งปันระหว่างสมาชิกในชุมชน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรม ศิลปะการแสดง เพลง งาน วรรณกรรม นิทาน ตำนาน พื้นบ้าน ดนตรี เป็นต้น

วัฒนธรรมกับความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

ในทางวัฒนธรรมนั้น ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะวัฒนธรรมไม่ใช่เรื่องหยุดนิ่ง วัฒนธรรมเป็นเหมือนภาพเคลื่อนไหวที่มีการถ่ายทอดหรือการผลิตซ้ำ และสามารถพัฒนาไปสู่การปรับปรุงวิถีชีวิตในอนาคตได้

Lerttevasiri (2004) กล่าวว่า การให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ในวัฒนธรรมอย่างจริงจัง จะทำให้กระบวนการพัฒนาต่างๆ นั้น สามารถปรับตัวเข้ากับยุคใหม่ได้ การใช้ความคิดเชิงวัฒนธรรมต่อกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ จึงเป็นมุมมองที่สำคัญในการขยายแนวทางการศึกษาองค์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานออกแบบถือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น โดยมีรูปแบบเฉพาะตัวสูงที่รวมเอาทั้งความสวยงามและประโยชน์ใช้สอยเข้าไว้ด้วยกัน

แนวคิดทางมิติวัฒนธรรม

การศึกษาแนวคิดทางมิติวัฒนธรรม และได้จำแนกให้เห็นใน 6 มุมมองดังนี้

1. มิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองปัญหาแบบองค์รวม โดยการมองประเด็นอย่างเป็นระบบ และมองเห็นภาพรวม โดยมองไปถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างสิ่งต่างๆ
2. มิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองที่วิธีคิดของคน ที่นอกจากจะมองวัฒนธรรมในแบบภาพรวมแล้ว ยังต้องมองจากวิธีคิด เพื่อจะทำให้ไม่เป็นการมองที่คุณค่าทางสังคมเพียงอย่างเดียว แต่จะให้เป็นการมองไปถึงคุณค่าที่มาจากข้างในทำให้เราสามารถเชื่อมโยงประเด็นปัญหาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นองค์รวมได้
3. มิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองจากมุมมองของคนในท้องถิ่น โดยวิเคราะห์ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นสะท้อนและสื่ออะไรจากท้องถิ่น
4. มิติทางวัฒนธรรม เป็นการมองความเชื่อมโยงขององค์ประกอบทั้งหลายในองค์รวม
5. มิติทางวัฒนธรรมต้องมองในเชิงเคลื่อนไหว เพราะวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไม่ใช้การเปลี่ยนแปลงแบบไร้ทิศทาง แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากพลังทางสังคม
6. มิติทางวัฒนธรรมต้องมองให้เข้าใจถึงความพยายามที่จะปลดปล่อยให้เป็นอิสระ (ต้องมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกผูกมัด)

ดังนั้นการใช้แนวคิดทางมิติวัฒนธรรมจึงเป็นแนวคิดที่เน้นถึงภาพรวม หรือองค์รวมของการกำหนดประเด็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยมี การทำความเข้าใจกับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบซึ่งจะทำให้เกิดการรู้และเข้าใจถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น นอกจากนี้การศึกษาในมิติทางวัฒนธรรมยังขึ้นอยู่กับฐานการคิดที่อาศัยมุมมองทางวัฒนธรรมด้วย โดยการมองให้เห็นถึงระบบวิธีคิด หรือฐานการคิดของชาวบ้านที่ออกมาจากตัวชาวบ้านเอง การมองให้เห็นถึงบริบทของปรากฏการณ์ การมองให้เห็นภาพในเชิงเคลื่อนไหว หรือมองเห็นการเปลี่ยนแปลง และเป็น การมองโดยไม่มีความคิดหรืออคติใด ๆ ครอบงำ รวมทั้งการมองว่าปรากฏการณ์ที่ศึกษานั้นอยู่ในสภาพเงื่อนไขอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งองค์รวมและบริบทผ่านมุมมองต่างๆ ได้อย่างรอบคอบมากขึ้น

แนวคิดทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์

แนวคิดและทฤษฎีด้านองค์ประกอบศิลป์ในงานวิจัย ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น เส้น สี และรูปทรง เพื่อสร้างความสุนทรีย์ภาพและความดึงดูดในงานศิลปะและการออกแบบ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยหนึ่งพบว่าการประยุกต์ใช้ทฤษฎี “หมวกหกใบ” (Six Thinking Hats) ในการเรียนการสอนศิลปะ ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Yawilakad & Po-Ngern, 2019) นอกจากนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิกโดยใช้ทฤษฎีดนตรีไดอาโทนิค (Diatonic Modes) ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบศิลป์ยังสามารถใช้เพื่อสร้างความลึกซึ้งและการสื่อสารในด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Ploynutkasem

& Suwannatat, 2021) การศึกษาเหล่านี้ช่วยให้เราได้รับรู้ถึงบทบาทของทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และพัฒนางานออกแบบให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

องค์ประกอบศิลป์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน

การศึกษาด้านสีและองค์ประกอบสีในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสี ในการสร้างอัตลักษณ์ให้กับสินค้าและแบรนด์อย่างชัดเจน ทั้งนี้ การเลือกใช้สีที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น เช่น งานวิจัยการสร้างอัตลักษณ์สีสำหรับบรรจุภัณฑ์ในจังหวัดชลบุรี โดยการใช้สีที่สะท้อนความเป็นท้องถิ่นช่วยเพิ่มความโดดเด่นและดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค (Seo & Khiamong, 2019) อีกทั้งการประยุกต์ใช้ข้อมูลสีเพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึกก็เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์และการรับรู้ของสินค้าจากท้องถิ่น (Rojanahutsadin & Pecharanond, 2019) การศึกษาอื่น ๆ ยังสนับสนุนแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้สีจากลายไทยในโทนสีที่สะท้อนวัฒนธรรมได้อย่างลงตัว และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ (Saithong, 2019) การเลือกใช้สีจึงเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการออกแบบที่สามารถกำหนดความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ได้

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ภูมิหลังของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี แนวคิดทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์ แนวคิดทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม แนวคิดทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์ มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตกที่ส่งเสริมการแสดงในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี ที่สามารถช่วยทำให้เกิดความน่าสนใจในขณะเข้ามาท่องเที่ยว และชุมชนสามารถขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นของที่ระลึกได้ เป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชน และเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาลาดการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนาารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการ โดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน อัตลักษณ์ ทุนทางวัฒนธรรมต่าง ๆ และความต้องการในชุมชน โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

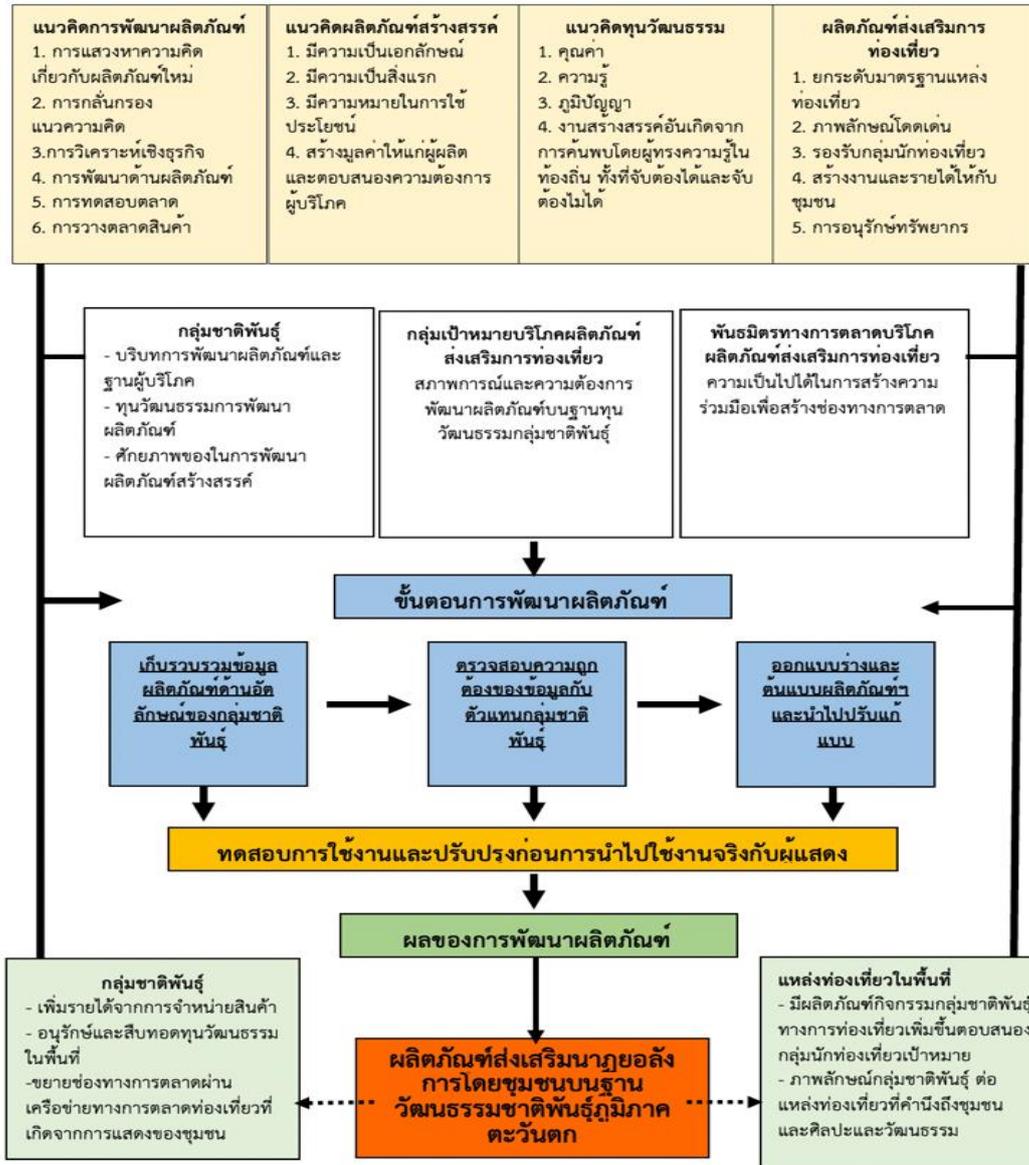

Figure 1 Research Conceptual Framework

From: Researcher

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการขายอสังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงประยุกต์ที่มุ่งวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ลงพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน อัตลักษณ์ ทุนทางวัฒนธรรมต่างๆ ในชุมชน และความต้องการของชุมชน 2) นำปัญหา ข้อมูลต่างๆ

ที่ได้มาวิเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องกับตัวแทนในชุมชน 3) ออกแบบร่างผลิตภัณฑ์ที่มีความน่าสนใจ และสื่อถึงอัตลักษณ์ชุมชน และนำไปปรับแก้แบบกับตัวแทนในชุมชน 4) ตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ชุมชนเพื่อจัดเก็บข้อมูลรวมมุลเกี่ยวกับข้อมูลผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปสู่การการสร้างสรรค์ แบบประเด็นการประชุมกลุ่มเพื่อจัดเก็บข้อมูลในการส่งเสริมรายได้จากผลิตภัณฑ์ แบบประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ (ความพึงพอใจ) โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) คือพิจารณาข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาว่ามีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของเครื่องมือกับเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการศึกษา คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC) 5) ประเมินความพึงพอใจต่อความสวยงามของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการขายอลังการโดยนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป จำนวน 319 คน โดยมีกิจกรรมในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ลงพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนอัตลักษณ์ ทุนทางวัฒนธรรมต่าง ๆ และความต้องการในชุมชน

กิจกรรมที่ 2 การวิเคราะห์เรียบเรียงข้อมูล นำปัญหา ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาวิเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องกับตัวแทนในชุมชน คือ อาจารย์ณอม คงยิ้มละมัย ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ปานถนอม และนางสาววิพร คำขวัญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 (บ้านพุน้ำร้อน) อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

กิจกรรมที่ 3 ออกแบบร่างผลิตภัณฑ์ที่มีความน่าสนใจและสื่อถึงอัตลักษณ์ชุมชน และนำไปปรับแก้แบบกับตัวแทนในชุมชน คือ อาจารย์ณอม คงยิ้มละมัย ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ปานถนอม และนางสาววิพร คำขวัญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 (บ้านพุน้ำร้อน) อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

กิจกรรมที่ 4 ทดสอบการใช้งานและปรับปรุงก่อนการนำไปใช้งานจริงจาก กลุ่มทดสอบ คือ นักแสดง ชุมนานาอลังการ ของทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์

กิจกรรมที่ 5 ประเมินความพึงพอใจต่อความสวยงามของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการขายอลังการ โดยนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากการประมาณการจำนวนประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยว แล้วนำมาคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป n4Studies ได้กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 180 ราย และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี จำนวน 139 ราย รวมเป็น กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 319 ราย (Wayne,1995)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลประเภทเอกสาร

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ชุมชน การท่องเที่ยวในชุมชนของชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมด้านทฤษฎีหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงวัฒนธรรม

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ ตัวอย่างผลงานผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงวัฒนธรรม 10 ตัวอย่าง

ข้อมูลประเภทบุคคล

1. เก็บข้อมูลกรณีศึกษาประเภทบุคคลแบบเจาะจง ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ประชาชน ประชาชนท้องถิ่น 2 ท่าน คือ อาจารย์ถนอม คงยิ้มละมัย ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ปานถนอม และนางสาววีพร คำขวัญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 (บ้านพุน้ำร้อน) อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยสอบถามเกี่ยวกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี การท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อจัดเก็บข้อมูลรวบรวมเกี่ยวกับข้อมูลผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์

2. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยว และผู้สนใจทั่วไป จำนวนรวมทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 319 ราย โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อความสวยงามของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการขายลงการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ชุมชนเพื่อจัดเก็บข้อมูลรวบรวมเกี่ยวกับข้อมูลผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์
2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อความสวยงามของผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการขายลงการโดยนักท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไป จำนวน 319 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการแสดงนาฏศิลป์ ผลิตภัณฑ์ชุมชน และการตลาดในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเลือกกลุ่มตัวอย่างนี้ เน้นกลุ่มเป้าหมายที่สามารถเป็นประโยชน์ต่อการให้สัมภาษณ์ และการทำประชุมกลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี 2) กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี 3) ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 1 ท่าน คือ อาจารย์ถนอม คงยิ้มละมัย ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ปานถนอม และนางสาววีพร คำขวัญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 (บ้านพุน้ำร้อน) อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

กลุ่มที่ 2 นักท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไป จำนวน 319 ราย โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการ ความชอบ ความสวยงาม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาทำการบันทึกในรูปแบบการบรรยายแล้วนำมาสังเคราะห์ความคิดเห็น ทางด้านต่าง ๆ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

2.1 ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ตัดกรมจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ใช้ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

4. แบบประเมินการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญและแบบประเมินกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อ ผลิตภัณฑ์ที่ตัดกรมจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาแล้ววิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมชุมชน ผู้การพัฒนารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ลาวโซ่งหรือไทยทรงดำ คือชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่ง มีชื่อเรียกต่างกันออกไปหลายชื่อ เช่น ลาวซ่ง ลาวทรงดำ ไทยโซ่ง ไทยซ่งคำ ไตดำ ผู้ไทดำ ไทดำ (Black Tai หรือ Tai Dam) มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในเขตเวียดนามตอนเหนือ เชื่อมต่อกับลาว และตอนใต้ของประเทศจีน ลาวโซ่งในประเทศไทยส่วนใหญ่ถูกกวาดต้อนมาจากแคว้นสิบสองจุไท ในเวียดนามเหนือ ด้วยเหตุผลด้านการสงคราม โดยอพยพเข้ามา 3 ครั้งใหญ่ ในสมัยธนบุรี รัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 3 ตามลำดับ ในแต่ละครั้งได้มีการจัดให้ลาวโซ่งลงมาตั้งถิ่นฐานในเมืองเพชรบุรีเป็นหลัก เมื่อเข้ามาอยู่ในเมืองไทยทางราชการได้แต่งตั้งให้หัวหน้าลาวโซ่งทำการปกครองผู้คนในกลุ่มชาติพันธุ์ของตน โดยมีบรรดาศักดิ์เป็นขุนนางของไทย นอกจากนี้ยังได้รับความไว้วางใจจากทางราชสำนักให้เป็นปฏิบัติงานดูแลรับใช้พระบรมวงศานุวงศ์ ในระหว่างที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับบนพระนครคีรี หรือเขาวังเป็นประจำ บรรพบุรุษของชาวไทยทรงดำ หรือลาวโซ่ง ในจังหวัดเพชรบุรี อพยพมาจากเมืองล่อ แคว้นสิบสองจุไท ในอดีตตั้งบ้านเรือนกันที่ท่าแร่ริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี ต่อมาจึงได้ขออนุญาตทางการมาตั้งบ้านเรือนใกล้กับภูเขาในแถบบ้านหนองจิก หนองเลา หนองเข้ (ตำบลหนองปรัง ในปัจจุบัน) เพราะมีลักษณะภูมิประเทศใกล้เคียงถิ่นฐานเดิมเหมาะกับการดำรงชีพมากกว่าแถบริมแม่น้ำ ต่อมาชาวลาวโซ่งได้กระจายไปตั้งครอบครัวในพื้นที่อื่นของจังหวัดเพชรบุรี บางส่วนได้ขยายถิ่นไปทำมาหากินในจังหวัดอื่น ๆ เช่น ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี ชุมพร และสุราษฎร์ธานี บางกลุ่มต้องการกลับถิ่นเดิมที่สิบสองจุไท จึงได้เดินทางขึ้นทางเหนือและได้พักทำนาหาเสียบียงอาหารเป็นระยะ ระหว่างทางมีผู้ร่วมเดินทางเจ็บป่วยและเสียชีวิตลง คนรุ่นหลังที่เหลืออยู่จึงได้ล้มเลิกการเดินทาง และตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดพิจิตร พิษณุโลก เลย สระบุรี นครสวรรค์ กำแพงเพชร สุโขทัย สิบมา

พิพิธภัณฑ์ปานถนอม

พิพิธภัณฑ์ปานถนอม เกิดจากความตั้งใจของอาจารย์ถนอม คงยิ้มละมัย ชาวไทยทรงดำ ซึ่งเป็นครูที่โรงเรียนเขาย้อยวิทยา โดยมีแนวคิดที่ "ทุกวันนี้ ถึงแม้ผู้ใหญ่ชาวลาวโซ่ง จะยังคงรักษาขนบธรรมเนียมตามอย่างบรรพบุรุษไว้อย่างเหนียวแน่น แต่เยาวชนรุ่นหลังกลับรู้จักวัฒนธรรมประเพณีของตนน้อยลง" การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีปฏิบัติของลาวโซ่ง อาจารย์ถนอม จึงได้เริ่มสร้างพิพิธภัณฑ์ในบ้านตนเอง และเปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน 2542 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีเปิดให้เข้าชมทุกวัน และมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และมีของสะสมที่ให้ศึกษาหาความรู้มากมาย

Figure 2 Lecturer Thanom Khongyimlamai

From: Researcher

อัตลักษณ์ไทยทรงดำ

กล่าวโดยสรุปว่า อัตลักษณ์ที่ชัดเจนของไทยทรงดำเพชรบุรี คือ ชิ่นลายแดงโม ต้องเป็นสีดำ หรือสีกรมท่า หรือสีคราม และเสื้อคือเสื้อกอม ที่เป็นเสื้อคอปิด สีดำหรือสีกรมท่า หรือสีครามเช่นเดียวกัน และสามารถใส่ได้ทั้งสองด้าน ตะเข็บจะกลมกลืนทั้งหมด การนุ่งชิ่นถ้าพันเอวจะเป็นการแต่งกายไปไร่ไปนา การติดดอกกลั่นทมจะติดไว้หลังก่อนผม และก็มีเสื้อฮี ที่เก็บความงามไว้ข้างใน ผู้ชายมีการใช้ยาม ผู้หญิงใช้กะเหล็ก สีหลัก 2 สี คือ ขาวและดำ สีอื่นๆ เพียงเพื่อให้สวยงาม มีอีก 3 สี คือ เขียว เหลือง แดง

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน จังหวัดราชบุรี

ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เป็นชุมชนกะเหรี่ยงที่อาศัยมาตั้งแต่ดั้งเดิมและยังคงรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ ทั้งวิถีชีวิตการกินและประเพณีของชุมชนด้านสังคมและประเพณีวัฒนธรรม สภาพสังคมของประชาชนส่วนใหญ่อยู่เป็นครอบครัวใหญ่ มีวงศาคณาญาติปลูกบ้าน อยู่ในละแวกเดียวกัน นับถือบรรพบุรุษ มีสัมมาคารวะต่อผู้มีอายุมากกว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดประจำหมู่บ้านเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านซึ่งทำให้เกิดประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ

อัตลักษณ์บ้านพุน้ำร้อน

บ้านพุน้ำร้อน มีศักยภาพทางด้านท่องเที่ยว เป็นชุมชนเกษตรกรรมและมีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรม ประเพณี สภาพภูมิประเทศสวยงาม มีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลาย เหมาะสำหรับการพัฒนาเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อรายได้ให้แก่ชุมชนในอนาคต และที่สำคัญที่สุดซึ่งนับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์และสร้างชื่อเสียงเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ ประเพณีกินข้าวห่อ (อั้งหมีถ่อง) กะเหรี่ยงโปหรือกะเหรี่ยงโพล่ง หรือชาวไทยตะนาวศรี เป็นกลุ่มที่อาศัยตามแนวชายแดนด้านตะวันตกของจังหวัดราชบุรี-เพชรบุรี โดยในจังหวัดราชบุรี จะอยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้ง ปากท่อ บ้านคา เป็นกลุ่มที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มมายาวนาน ประเพณีกินข้าวห่อ หรืออั้งหมีถ่อง เกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับขวัญประจำตัวของคนกะเหรี่ยงเชื่อว่าเป็นสิริมงคลแก่ตัว หากใครที่ขวัญหายไม่อยู่กับตัว อาจทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ ดังนั้นแต่ละปีชาวกะเหรี่ยงจึงมีประเพณีเรียกขวัญผูกข้อมือกินข้าวห่อขึ้น

วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง ผู้ชายนุ่งผ้าโจงกระเบน สวมเสื้อขาวแขนยาว เด็กผู้หญิงสวมเสื้อสีขาวตัวเดี่ยว ถ้าอายุเกิน 15 ปี จะนุ่งผ้าถุงที่เป็นผ้าฝ้ายปักลาย สวมเสื้อคลุมยาวเลยเข่า อาจเป็นสีดำหรือสีน้ำเงินปักลูกปัดหลากสี นิยมเครื่องประดับที่ทำด้วยเงิน

Figure 3 Karen clothing, Phu Nam Ron, Karen silver accessories, Phu Nam Ron

From: Researcher

การศึกษาแนวทางการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมศิลปะการแสดงนาฏยอลังการของกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

1. กระเป๋าคอผ้าไทยทรงดำ นำอัตลักษณ์ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยทรงดำมาตกแต่งกระเป๋า และใช้รูปทรงที่ทันสมัยสามารถใช้ได้ทั้งชายและหญิง มีทั้งการใช้ผ้าทอสีธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และแบบใช้สีเคมีเพื่อเป็นการลดต้นทุน ให้มีการขายได้มากขึ้น และเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค

2. ผ้าถุงลายแดงโม ผ้าชิ้นลายแดงโม เป็นการออกแบบโยการใช้สีธรรมชาติ และมีการต่อเอาตามแบบเดิม แต่จะมีตัวชิ้นที่สั้น ให้สามารถนุ่งแบบทันสมัยได้

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี

1. เสื้อกะเหรี่ยง เป็นการออกแบบโดยใช้รูปทรงเดิม ที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของเสื้อกะเหรี่ยงบ้านพุน้ำร้อน แต่จะออกแบบการทอผ้าที่ใช้ผ้าพื้น ใช้สีที่ใส่ง่าย มีลวดลายไม่มากนัก มีทั้งการใช้ผ้าทอสีธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และแบบใช้สีเคมีเพื่อเป็นการลดต้นทุน ให้มีการขายได้มากขึ้น และเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค

2. เครื่องประดับเงิน เป็นการออกแบบรูปทรงเดิม ให้คงความเป็นเอกลักษณ์ แต่จะออกแบบให้เม็ดเงินมีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ด้วยการใช้ผ้าสีแดงไว้

ผลทดสอบการใช้งานผลิตภัณฑ์จากกลุ่มทดสอบ คือ นักแสดงชุดนาฏยอลังการของทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์

1. การแสดงชุดนาฏยอลังการ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

Figure 4 Grand theatrical performance of the Tai Song Dam ethnic group, Ban Khao Yoi Community

From: Researcher

2. การแสดงชุดนาฏยอลังการ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี

Figure 5 Grand theatrical performance of the Karen ethnic group, Ban Phu Nam Ron Community

From: Researcher

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก โดยนักท่องเที่ยวนและผู้สนใจทั่วไป (N=319) ผลประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก

โดยนักท่องเที่ยวนและผู้สนใจทั่วไป จำนวน 319 คน พบว่า ผลงานการออกแบบ ทั้ง 4 ผลงาน คือ

1. กระเป๋าผ้าไทยทรงดำ มีค่าเฉลี่ย = 4.81 S.D. = 0.43
2. ผ้าถุงลายแดงโม มีค่าเฉลี่ย = 4.90 S.D. = 0.30
3. เสื้อกะเหรี่ยง มีค่าเฉลี่ย = 4.86 S.D. = 0.37
4. เครื่องประดับเงิน มีค่าเฉลี่ย = 4.84 S.D. = 0.39

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจต่อ ผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก โดยนักท่องเที่ยว และผู้สนใจทั่วไป (N=319)

Table 1 Satisfaction levels towards products promoting grand theatrical performance by communities based on the ethnic cultures of the Western region, evaluated by tourists and general visitors (N=319)

Items	“Tai Dam” Bag		Watermelon- patterned Sarong		Karen Shirt		Silver Jewelry	
	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D
	1. Suitability and Reflection of Local Identity	4.75	0.49	4.87	0.33	4.79	0.43	4.83
2. Incorporation of Local Identity in Design	4.69	0.51	4.83	0.38	4.84	0.42	4.74	0.48
3. Usability and Practicality of Products	4.87	0.34	4.93	0.26	4.90	0.29	4.84	0.42
4. Aesthetics and Attractiveness of Product Design	4.79	0.47	4.90	0.30	4.86	0.38	4.86	0.37
5. Appropriateness of the Design Materials	4.84	0.43	4.92	0.25	4.88	0.32	4.89	0.30
6. Overall Product Satisfaction	4.89	0.33	4.93	0.26	4.88	0.36	4.86	0.35
Overall	4.81	0.43	4.90	0.30	4.86	0.37	4.84	0.39

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนาารูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีรากฐานและอัตลักษณ์ที่โดดเด่น โดยเฉพาะในด้านศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม การแต่งกาย การแสดง การเล่น ที่ยังคงสืบทอดถึงปัจจุบัน ทุนทางวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทย การสืบสานวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการรักษาอัตลักษณ์ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชาติ ปัจจุบันมีความพยายามจากทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำ เช่น การจัดงานเทศกาลประจำปี การสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การทำโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนไทยทรงดำ สอดคล้องกับ Jenjai (2023) สรุปว่ากระบวนการวิจัยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยอาศัยศักยภาพของชุมชนในด้านภูมิปัญญาวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ประเพณีและวิถีชีวิตของคนในชุมชนในฐานะเมืองเก่าที่กำลังจะพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเป็นฐานในการพัฒนา นอกจากต้องให้การมีส่วนร่วมของชุมชนแล้วยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ ในการส่งเสริมให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมบูรณ์และยั่งยืน โดยการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักการสร้างคุณค่าของชุมชนเป็นสำคัญ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการศึกษาแนวทางการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมศิลปะการแสดงนาฏยอลังการของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์นาฏยอลังการ ซึ่งเป็นการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความวิจิตรงดงามเฉพาะตัว สามารถช่วยส่งเสริมคุณค่าและรักษามรดกวัฒนธรรม

ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ซึ่งในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เช่นนี้ มีแนวทางที่คำนึงถึงทั้งความเป็นเอกลักษณ์ และการดึงดูดผู้ชมรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วม

แนวทางในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ จะต้องศึกษาและเข้าใจวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับต้นกำเนิด รูปแบบการแสดง และความสำคัญของการแสดงนั้น ๆ ในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้มั่นใจว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการแสดง

การเลือกใช้วัสดุจากท้องถิ่น และงานฝีมือพื้นบ้านจากคนในชุมชน สามารถช่วยเพิ่มความน่าสนใจและสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ ควบคู่กับการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจการสื่อสารเรื่องราวผ่านผลิตภัณฑ์ควรสื่อสารเรื่องราวที่มีความสำคัญ และเชื่อมโยงกับความสำคัญของศิลปะการแสดงนั้น ๆ สอดคล้องกับ Wiwitkulaksem and Chaiuppala (2017) สรุปว่าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อแสดงเอกลักษณ์ท้องถิ่นหลวงพระบาง ของงานวิจัยนี้ดำเนินการตามความต้องการและความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ 7 ประการ คือ ประเภทของที่ระลึก สินค้าของที่ระลึก วัตถุประสงค์ในการซื้อ ปัจจัยในการซื้อ โอกาสและช่วงเวลา สถานที่และเอกลักษณ์ของที่ระลึกที่สัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญการทอผ้า การย้อมผ้า และการสร้างลวดลายผ้า นอกเหนือจากงานกระดาษสา งานจักสาน และงานเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น ด้วยแนวคิดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มุ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่ม ด้วยแนวคิดทางการออกแบบที่บูรณาการสภาพท้องถิ่น วิถีชีวิตดั้งเดิมที่ปรากฏกับวิถีชีวิตปัจจุบันผ่านผลิตภัณฑ์ที่ระลึกที่มีความเฉพาะเจาะจงหรือแสดงความเป็นเอกลักษณ์หลวงพระบางอย่างแท้จริง

ผลการประเมินความพึงพอใจ ต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก พบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จะมีการท่องเที่ยวที่เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมชุมชนมากขึ้นเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเข้าถึงชุมชน การได้รับความรู้จากชุมชนและชื่อของที่ระลึกในชุมชน จึงนำไปสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก ที่ส่งเสริมการแสดงในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี ที่สามารถช่วยทำให้เกิดความน่าสนใจในขณะเข้ามาท่องเที่ยว และชุมชนสามารถขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นของที่ระลึกได้ เป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้กับชุมชน และเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว เป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชน ในเชิงวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ต่อกลุ่มเป้าหมาย กระบวนการวิเคราะห์ และการประเมินผลงานจากกลุ่มเป้าหมาย พบว่ามีความพึงพอใจและเป็นไปได้สูงมาก ที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่เป็นการท่องเที่ยว และสามารถนำไป เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานออกแบบที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นแนวทางในการออกแบบในลักษณะเดียวกัน เพื่อเป็นการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยวชุมชนต่อไป ดังผลที่ได้ คือ ผลประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก โดยนักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป จำนวน 319 คน พบว่า ผลงานการออกแบบ ทั้ง 4 ผลงาน คือ 1. กระเป๋าผ้าไทยทรงดำ มีค่าเฉลี่ย = 4.81 S.D. = 0.43 2. ผ้าถุงลายแดงไหม มีค่าเฉลี่ย = 4.90 S.D. = 0.30 3. เสื้อกะเหรี่ยง มีค่าเฉลี่ย = 4.86 S.D. = 0.37 4. เครื่องประดับเงิน มีค่าเฉลี่ย = 4.84 S.D. = 0.39 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ส่งเสริมนาฏยอลังการ โดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Chatnuntaphom (2024) สรุปว่า จากการประเมินความเหมาะสมและความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความเหมาะสมในการใช้งาน ข้อสังเกตจากงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการวิชาการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบ

ของที่ระลึกนั้นไม่ได้เข้าไปเปลี่ยนวิถีการทำงาน ความเชื่อ แต่เป็นการขุดหาทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนออกมาให้มากที่สุด เพื่อคัดเลือกทุนทางวัฒนธรรมที่ได้มาใช้ในการออกแบบของที่ระลึกอย่างเหมาะสม ผ่านการออกแบบด้านความสวยงาม ด้านการใช้งาน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้ 1. ความยั่งยืนทางวัฒนธรรม: แสดงผลกระทบต่อการอนุรักษ์อัตลักษณ์ และการถ่ายทอดภูมิปัญญา 2. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน: นำเสนอประโยชน์ด้านการสร้างรายได้และพัฒนาทักษะ 3. การขยายผลสู่ชุมชนอื่น: อธิบายแนวทางการสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนความรู้ 4. องค์ความรู้ใหม่: สรุปนวัตกรรมการผสมผสานศิลปะการแสดงกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์

สรุปผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาประเภทผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการขายให้กับชุมชน และแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ด้วย ผลวิจัยสรุปได้ผลิตภัณฑ์ ดังนี้

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

1. กระเป๋าผ้าไทยทรงดำ นำอัตลักษณ์ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยทรงดำมาตกแต่งกระเป๋า และใช้รูปทรงที่ทันสมัยสามารถใช้ได้ทั้งชายและหญิง มีทั้งการใช้ผ้าทอสีธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และแบบใช้สีเคมีเพื่อเป็นการลดต้นทุน ให้มีการขายได้มากขึ้น และเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค

2. ผ้าถุงลายแดงโม ผ้าชิ้นลายแดงโม เป็นการออกแบบโยการใช้สีธรรมชาติ และมีการต่อเอาตามแบบเดิม แต่จะมีตัวชิ้นที่สั้น ให้สามารถนุ่งแบบทันสมัยได้

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี

1. เสื้อกะเหรี่ยง เป็นการออกแบบโดยใช้รูปทรงเดิม ที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของเสื้อกะเหรี่ยงบ้านพุน้ำร้อน แต่จะออกแบบการทอผ้าที่ใช้ผ้าพื้น ใช้สีที่ใส่ง่าย มีลวดลายไม่มากนัก มีทั้งการใช้ผ้าทอสีธรรมชาติเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และแบบใช้สีเคมีเพื่อเป็นการลดต้นทุน ให้มีการขายได้มากขึ้น และเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค

2. เครื่องประดับเงิน เป็นการออกแบบรูปทรงเดิม ให้คงความเป็นเอกลักษณ์ แต่จะออกแบบให้เม็ดเงินมีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ด้วยการใช้ผ้าสีแดงไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรศึกษาอัตลักษณ์เพิ่มมากขึ้นในมิติอื่นๆ เพื่อที่จะได้ส่งส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มากขึ้นเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. ควรมีการออกแบบการท่องเที่ยวให้ชุมชน มีการทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันในชุมชน เพื่อจำหน่ายสินค้าและเพื่อให้เห็นที่รู้จัก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการขายโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตกทั้งสองกลุ่มนั้น ควรมีการต่อยอดเพื่อออกแบบส่งส่งเสริมการขาย การออกแบบบรรจุภัณฑ์และการสร้างแบรนด์

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลลัพธ์ที่ส่งเสริมนาฏยอลังการโดยชุมชนบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ภูมิภาคตะวันตก ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย ดังนี้ การค้นพบศักยภาพของอัตลักษณ์ชุมชนในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำที่ชุมชนบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านคา จังหวัดราชบุรี สะท้อนถึงความโดดเด่นและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างหลากหลาย

ด้านการแต่งกายและศิลปะการแสดง

สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ด้วยชุดสีดำลวดลายดั้งเดิมที่สื่อถึงความเรียบง่ายและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีการทอผ้าที่ละเอียดอ่อนและหลากสีสัน ซึ่งสามารถดัดแปลงมาเป็นผลิตภัณฑ์เชิงหัตถกรรม เช่น เสื้อผ้าพื้นเมือง ผ้าพันคอ หรือกระเป๋า รวมถึงการแสดงพื้นบ้าน เช่น การเต้นรำหรือการเล่นดนตรีพื้นเมือง ที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

การสร้างความร่วมมือในชุมชนผ่านกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

ชุมชนทั้งสองสามารถร่วมกันจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การออกแบบลวดลายผ้าทอที่ผสมผสานระหว่างเอกลักษณ์ดั้งเดิมและความทันสมัย การจัดอบรมหรือเวิร์กช็อปให้ชาวบ้านได้พัฒนาทักษะเพื่อผลิตสินค้าเชิงพาณิชย์ที่ตอบโจทย์ตลาดปัจจุบัน เช่น สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว

แนวทางการสืบต่อองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรักษาวรรณกรรมและประเพณี เช่น การให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการทอผ้าจากผู้ใหญ่ การจัดกิจกรรมเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์หรือความเชื่อของชุมชนผ่านงานศิลปะและประเพณี นอกจากนี้ยังสามารถสร้างพื้นที่เรียนรู้หรือพิพิธภัณฑ์เล็กๆ เพื่อให้คนรุ่นหลังและนักท่องเที่ยวได้เข้าถึงเรื่องราวของชุมชน

สรุปการค้นพบศักยภาพเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนผ่านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ยังเป็นการสืบสานและเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าให้ยังคงอยู่และเป็นที่ยึดมั่นในระดับสากลอีกด้วย

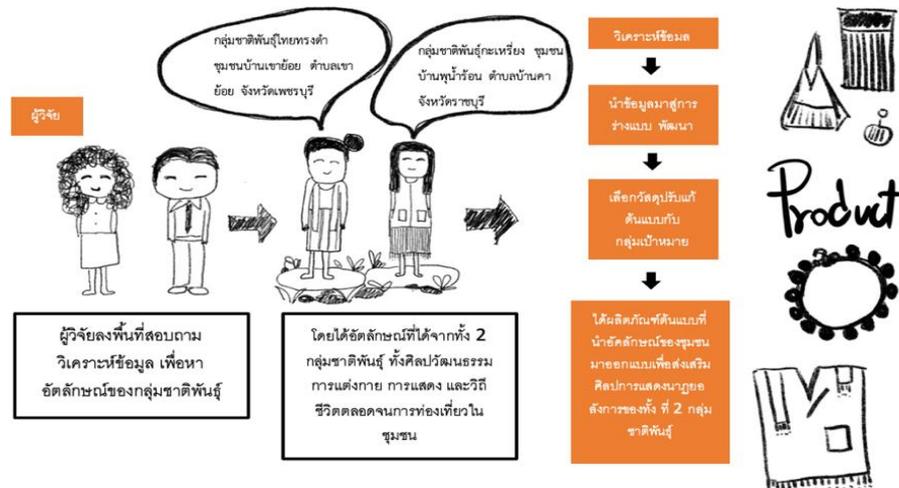

Figure 6 New knowledge from research

From: Researcher

References

- Chatnuntaphorn, P. (2024). Study and development of souvenirs at community tourism spots according to The Kui cultural identity of Ban Rong Ra Prangku District, Sisaket Province. *Journal of Humanities and Social Sciences (JHUSOC)*, 22(1), 40–59.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/article/view/273566>
- Chenayotin, C. (2008). *Thai Zong community of Donsai, Nakhon Pathom Province: the study of economic development, A.D. 1961–2006*[Master's thesis, Silpakorn University].
<https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/11672>
- Chiang Mai News. (2017, Sep 8). *Raising standards: Thai wisdom products*.
<https://www.chiangmainews.co.th/>
- Jenjai, N. (2023). Community product development from cultural wisdom capital, the old town Sob Som–Hat Krai community, Wiang Sub–district, Chiang Khong District, Chiang Rai Province. *Journal of SaengKhomKham Buddhist Studies*, 8(3), 559–579.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jsbs/article/view/260728>
- Inchan, D. (2019). *Karen ethnic community dynamics in western Thailand, Phase 1, study area of Kanchanaburi, Ratchaburi, and Phetchaburi provinces, National Community Dynamics Research Project Series. Species for creating living culture maps, Year 1 (2019)*. Silpakorn University.
http://sac-research.sac.or.th/research-item-search.php?ob_id=237
- Lerttevasiri, P. (2004). *Design education 2: A collection of academic and research articles on Design*. Chulalongkorn University.
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Thailand. (2021, May 3). *Annual report 2020*. https://www.mhesi.go.th/index.php/content_page/item/3548-2563-annual-report-2020.html
- Na Thalang, E. (2001). *Folk wisdom and the learning and adaptation process of Thai villagers*. Amarin.
- Patmasiriwat, D. (2004). *Social capital and cultural capital, economy and management in the new era*. Faculty of Management Science and Information Science, Naresuan University.
- Ploynutkasem, D., & Suwannatat, P. (2021). Graphic design on package using Ionian mode of music theory, diatonic modes. *NRRU Community Research Journal*, 15(3), 131–143.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/view/245606>
-

- Rojwatham, S. (1999), *Homestay tourism: how does it affect the way of life of the Thai Song Dam people? case study: Thai Song Dam people, Village No. 5, Khao Yoi Subdistrict, Khao Yoi District, Phetchaburi Province*[Master's thesis, Silpakorn University].
<https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/2985>
- Rojanahutsadin, N., & Pecharanond, T. (2019). Healthy food package image database system with a cross-cultural "Kansei" search function. Faculty of Science, Chulalongkorn University.
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/78446>
- Saithong, Y. (2019). Research and development of home decorative design mixing with metal hardwares from lead free nielloware technique. *Institute of Culture and Arts Journal, Srinakharinwirot University*, 7(2), 102–118. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/121755>
- Seo, M., & Khaomang, K. (2019). The study on the creation of color identity for packaging design of Chonburi district, Chonburi province. *Journal of Industrial Education*, 18(1), 45–57.
<https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/JIE/article/view/149366>
- Sunthornwat, A. (2008). *Karen dance of Suan Phueng District*. Phetkasem Printing Group.
- Tangcharoen, W. (1996). *Design*. Odean Store.
- The Fine Art Department. (1991). *Ratchaburi*. Amarin.
- The Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Organization). (2020). *Arts and Crafts Teacher*. <https://www.sacit.or.th/th/listitem/1106>
- Tohpanurakkul, A. (2015). *Participatory action research in the conservation and transmission of Thai Song Dam weaving wisdom*[Doctoral dissertation, Silpakorn University].
- Wayne, W. D. (1995). *Biostatistics: A foundation of analysis in the health sciences* (6th ed.). John Wiley & Sons.
- Wiwitkulkasem, R., & Chaiuppala, S. (2017). The development of souvenirs to represent the Luang Prabang local identity. *Asian Creative Architecture, Art and Design*, 24(1), 65–77.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/archkmitl/article/view/92379>
- Yawilakad, A., & Po-Ngern, W. (2019). A study of art learning achievements on the topic of composition and creative ability of grade 4 students, using art activities based on the six thinking hats concept together with visual art analysis. *Journal of Educational Measurement, Mahasarakham University*, 25(1), 287–301. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemmsu/article/view/199158>
-